

Prensa

Espigolar per transformar. Acció col·lectiva per l'aprofitament alimentari

L'exposició *Espigolar per transformar*, una iniciativa de la Fundació Espigoladors i Palau Robert que compta amb el suport de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona i la col·laboració de Fujifilm, vol promoure la sensibilització i l'acció envers la prevenció de les pèrdues i el malbaratament alimentari, especialment en la producció primària, posant en valor la pràctica de l'espigolament i el paper clau de la pagesia en el sistema alimentari. L'ha comissariat la dissenyadora interdisciplinària Virginia Angulo.

D'entre els objectius específics de la mostra, cal destacar els següents: donar a conèixer l'espigolament com a eina per a la prevenció, sensibilització i visibilització de les pèrdues alimentàries; fomentar la reflexió i la participació activa de la ciutadania i dels diferents agents de la cadena agroalimentària per inspirar canvis de comportament i de pràctiques en relació amb la problemàtica de les pèrdues alimentàries al camp; difondre el coneixement adquirit per l'entitat sobre la prevenció de les PMA i l'impacte del model agroalimentari imperant; enfortir el vincle entre la ciutadania i l'origen dels aliments i visibilitzar les alternatives de producció i consum d'aliments més sostenibles; donar a conèixer les pèrdues alimentàries al sector primari com una problemàtica invisibilitzada i estructural del sistema agroalimentari, i, per últim, posar en valor la tasca de les persones implicades en aquest repte.

Es tracta d'una exposició experiencial, sensorial i simbòlica que s'allunya de la lògica informativa tradicional i proposa un relat visual i immersiu sobre la problemàtica de les pèrdues alimentàries al camp, a partir de l'espigolament com a acte transformador, poètic, polític i col·lectiu.

Aposta per una aproximació artística i emocional a una qüestió profundament tècnica i estructural. Davant la sobrecàrrega textual de moltes mostres didàctiques, aquesta proposta opta per un llenguatge visual que connecta amb el visitant des de l'empatia, l'estètica i l'experiència directa.

L'ús d'instal·lacions simbòliques, objectes reals i fotografies amb càrrega narrativa no pretén explicar, sinó fer sentir. Perquè per transformar el sistema

Prensa

alimentari, no n'hi ha prou amb entendre'l: cal commoure's, mobilitzar-se i comprometre's.

L'espigolament, més que una pràctica, és una metàfora viva del món que volem construir: una societat que no descarta, que revaloritza, que connecta.

Un recorregut inicial denuncia, visibilitza i explica com funciona el sistema agroalimentari actual i per què genera pèrdues alimentàries massives.

Espigolar per transformar

Aquest bloc introdueix el recorregut expositiu contextualitzant la pràctica de l'espigolament i la raó de ser de la Fundació Espigoladors. Presenta el malbaratament alimentari com a símptoma d'un sistema agroalimentari desigual i desconnectat, i reivindica l'espigolament com una resposta transformadora que combina

acció directa, implicació ciutadana i justícia alimentària. L'objectiu és oferir una mirada panoràmica que situï el visitant dins del relat: del problema global a l'acció local. Aquesta peça convida a mirar el món amb altres ulls i a reconèixer el valor d'allò que sovint s'ignora.

Fotografia d'en Jordi Flores

Un vídeo dona la benvinguda a la mostra amb una peça de fort impacte visual i emocional que sintetitza el context, les problemàtiques i la resposta que representa l'espigolament. Amb un llenguatge proper a l'art de dades, ha de combinar xifres clau, imatges de camp i ciutat, textures agrícoles, infraestructures, aliments descartats i escenes de voluntariat per dibuixar un retrat del sistema agroalimentari actual.

Prensa

La peça està concebuda per activar l'atenció del visitant, oferint una visió panoràmica del que veurà a l'exposició i, alhora, un to emocional que prepara el recorregut. La narració (amb veu en off o textual) acompanya el flux d'imatges amb un to poètic però contundent, posant l'accent en la urgència, les contradiccions i les possibilitats de transformació col·lectiva. El vídeo no només explica: interpel·la, emociona i activa. És una mirada tecno-poètica que transforma la informació en paisatge, i el paisatge en pregunta.

El valor de l'invisible

La desconexió entre qui produeix i qui consumeix. El desconeixement i la invisibilització del treball agrari. El camp com a espai polític, cultural i productiu. Crisi de viabilitat, envelliment i abandonament de terra. Aquesta càpsula vol fer visible el que no es veu: el valor ocult de la pagesia i la urgència de reconnectar amb el nostre entorn agrícola, defensant el comerç de proximitat, l'aprofitament alimentari i el dret col·lectiu a un sistema alimentari més just i arrelat.

Les imatges configuren una instal·lació fotogràfica immersiva i silenciosa. S'hi combina la mirada poètica i visualment acurada de l'autor amb una aproximació crítica i social al territori. Les escenes retraten tractors antics, mans envellides, figures humanes solitàries entre solcs, animals de pastura, collites que mai arribaran al mercat, i la coexistència del món agrari amb infraestructures que l'amenacen (aeroports, autopistes, urbanitzacions). La peça actua com una cartografia emocional del camp, revelant les tensions invisibles entre paisatge i producció, entre memòria i desaparició.

A la sèrie seleccionada per a aquesta exposició, Flores capta escenes que evocuen la fragilitat del món rural contemporani, la bellesa crua de la feina pagesa i el contrast cada cop més acusat entre el gest humà i les lògiques productives globals.

Espigolada de tomàquets: Jordi Flores

Espigolada de faves: Jordi Flores

Prensa

La paradoxa del malbaratament.

Contradicció d'un sistema que produeix en excés però distribueix escassetat, excloent a milers de persones de l'accés a una alimentació saludable. Desigualtat estructural, pèrdues massives i impactes ambientals invisibilitzats. Perdua alimentària com a símptoma d'un model fallit. Els aliments es descarten per motius estètics, logístics, comercials o de preu. Priorització del benefici econòmic per sobre del dret a l'alimentació.

Aquesta càpsula exposa la paradoxa d'un sistema alimentari que produeix massa, distribueix malament i exclou massa gent. Aquesta càpsula mostra el fracàs sistèmic d'un model que genera excedents i manté el mal repartiment i la precarització de la pagesia i dels col·lectius més vulnerables.

Un muntatge fotogràfic de gran format que mostra de manera explícita escenes de malbaratament massiu al camp: caixes plenes de carabasses abandonades, fruita acumulada sense recollir, aliments destinats a ser descartats abans d'arribar a la cadena de distribució. Les imatges funcionen com a denúncia visual d'una realitat sovint oculta: el rebuig sistemàtic d'aliments sans, el desgast de recursos i la invisibilització del treball agrari. L'objectiu de la peça és provocar una reacció emocional immediata i convidar el visitant a qüestionar la normalitat d'aquest model de producció i consum.

Pèrdues per la calamarsada: Jordi Flores

Estètiques imposades, pèrdues massives

La priorització del sistema alimentari per l'aparença per sobre del valor real dels aliments. Les pèrdues massives generades per criteris estètics absurds. Criteris visuals imposats pel mercat que generen pèrdues alimentàries innecessàries i perpetuen una cultura de rebuig. L'absurd com a element crític.

Aquesta instal·lació mostra el que no es veu als supermercats: una part essencial i desaproveitada del que produeix la terra. Mentre llencem el que no encaixa, ens perdem diversitat, sabor, valor i justícia. Visualitza l'absurditat dels estàndards i genera una reacció estètica i política.

La instal·lació mostra una col·lecció d'aliments "rebutjats" per criteris estètics. Fruïtes i hortalisses considerades "lletges" o no normatives són reproduïdes — com si fossin espècimens científics — acompanyades d'etiquetes tècniques

Prensa

iròniques que reproduïen el llenguatge del mercat: “Descartada per mida: 44 mm”; “Forma no comercialitzable”; “Color no homogeni”; “Presenta taca superficial” “Curvatura excessiva. No encaixa en safata estàndard”.

L'estètica de la instal·lació recrea un efecte de dissecció i observació científica d'allò que normalment es rebutja sense pensar-hi.

Espigolar com a resposta transformadora

Pràctica ancestral que recupera valor i combat el malbaratament i la pèrdua alimentària. Recollida d'aliments descartats que es redirigeixen a l'alimentació humana. Acció col·lectiva, solidària i sostenible. Implicació ciutadana com a força de canvi. Espigolament com a acte simbòlic i polític. Reivindicació del territori, de la pagesia i del dret a l'alimentació.

Aquesta càpsula mostra l'espigolament com una pràctica que no només recupera aliments, sinó també valors i vincles col·lectius. A través d'una mirada poètica i testimonial, l'acte d'espigolar es revela com un gest polític, de resistència i de cura.

El visitant hi trobarà una aproximació sensible a aquest acte, no a través de dades ni xifres, sinó a través de la imatge, convidant a reconnectar amb la terra i amb el sentit de l'aliment.

El poder de l'acció col·lectiva

El voluntariat com a força que sosté i transforma el projecte d'Espigoladors. L'acte d'espigolar com a acció política i pràctica d'activisme quotidià. El voluntariat com a vincle rural-urbà, exercici de consciència ambiental i apoderament ciutadà. La participació com a resposta col·lectiva a la crisi eco-social.

Aquesta càpsula celebra i reivindica el voluntariat com a expressió de poder popular i de sobirania ciutadana.

Espigolada de pomes: Jordi Flores

No es tracta de “persones que ajuden”, sinó de ciutadania activa que assumeix la seva capacitat de transformació. És una peça clau dins el relat de l'exposició perquè posa rostre i gest a la paraula “col·lectiu”, i reforça l'eix humà del projecte Espigoladors.

Retícula d'imatges captades durant espigolades reals: mans que cullen, fruites a la terra, eines, mirades, gestos, complicitats. Escenes que no només

Prensa

documenten: afirmen. Aquesta instal·lació no busca explicar amb dades, sinó emocionar i fer memòria. Posar rostre i cos a les persones que fan possible el canvi: voluntàries, pagesos, ciutadania activa. Imatges que a més, revelen l'espigolament com un gest col·lectiu de resistència i cura, una pràctica transformadora que neix de l'acció quotidiana i de la connexió amb la terra.

Collir és resistir

Aquest bloc posa en valor el gest quotidià de salvar aliments com a acte de resistència col·lectiva. Reivindica la pràctica de l'espigolament —i d'altres accions quotidianes contra el malbaratament— com una forma d'activisme invisible però poderós. La instal·lació converteix les veus del públic en discurs col·lectiu, donant forma simbòlica i poètica a les microaccions que contribueixen a un canvi de model.

Una peça interactiva convida el públic a compartir les seves experiències contra el malbaratament a través d'un breu qüestionari. Les respostes es transformen automàticament en missatges visuals, poètics i personalitzats, exposats físicament dins del dispositiu.

Fotografia d'en Jordi Flores

El dispositiu combina tecnologia, dades i narrativa per construir una memòria oral del reaprofitament alimentari, col·lectiva i viva. S'hi afegixen elements simbòlics com la terra (connexió amb l'origen) i la caixa (element modular de treball rural) per arrelar l'experiència al territori.

Prensa

El voluntariat com a motor

L'espigolament com a espai d'activació social i implicació directa. Fer-se voluntari/a com a acte polític, compromís concret i exercici de sobirania ciutadana. Acció local per un canvi global. Una invitació. Una porta oberta per sumar-se a una acció concreta, col·lectiva i transformadora.

La instal·lació digital d'aquest espai ha estat concebuda com a peça de tancament i activació col·lectiva, una crida a sumar-se al canvi des del compromís quotidià. La peça converteix les dades vives del projecte Espigoladors en un paisatge en moviment: cada persona que s'hi afegeix com a voluntària fa créixer el comptador en temps real. Cada gest suma, transforma i deixa empremta.

Una peça electrònica i visual que converteix el compromís en impacte visible. L'objectiu és tancar el recorregut expositiu amb una eina clara per passar a l'acció.

Elements de la instal·lació:

- Comptador digital en temps real: comptador de persones voluntàries inscrites a través d'un codi QR actiu a la sala
- Comptador d'espigolades realitzades: nombre acumulat d'espigolades organitzades per Espigoladors des del seu inici
- Comptador de quilos d'aliments recuperats: quantitat total d'aliments sans que no han acabat al residu gràcies a l'acció col·lectiva

L'exposició, instal·lada a la sala 4, és d'entrada lliure i es podrà visitar fins al dia 12 d'octubre.

Autories i col·laboracions:

Carles Antón Blasco: Artista i enginyer creatiu, treballa des de la frontera entre la tecnologia, la natura i la percepció humana. El seu univers combina dades, sensors i visualització digital per generar peces immersives que activen la consciència crítica i emocional del públic.

Jordi Flores: Fotògraf documental establert al Prat de Llobregat, ha desenvolupat una mirada sensible i compromesa cap al territori agrari i les persones que el sostenen. El seu treball combina la narració visual amb una estètica gairebé pictòrica, sempre des de la proximitat i el respecte cap als protagonistes invisibles del paisatge alimentari.

Domestic Data Streamers: Estudi de recerca i disseny format per artistes, periodistes, programadors, científics de dades i dissenyadors, centrat en l'exploració de nous llenguatges de dades i les seves implicacions socials. La

Prensa

seva recerca i treball es tradueixen en pel·lícules, disseny, robòtica, web, performance o arquitectura en contextos diversos.

Virginia Angulo: Comissària de l'exposició. Especialitzada en estratègia creativa i comissariat cultural, desenvolupa projectes que vinculen disseny, espai públic, art i transformació social. Ha liderat exposicions, festivals i accions institucionals de gran format.

Activitats paral·leles:

📅 20/09. 11 a 13 h – Taller de cuina d'aprofitament per a famílies.

Descobrirem receptes i trucs per a una cuina més sostenible.

📅 27/09. 17:30 a 19:30 – Showcooking im-perfecte amb la xef Ada Parellada i el pagès Nano Farinetes.

Una trobada deliciosa als jardins del Palau Robert amb receptes de temporada i conserves @esimperfect.

📅 29/09. Jornada especial per al voluntariat en el marc del Dia Internacional de Conscienciació sobre la Pèrdua i el Malbaratament d'Aliments.

📅 08/10. 17 a 20 h – Jornada tècnica de corresponsabilitat contra les pèrdues alimentàries al sector primari.

Un espai de diàleg amb professionals del sector per analitzar causes i impulsar accions transformadores.

Visites guiades tots els diumenges d'11:30 a 13 h

📄 Les inscripcions a les activitats i a les visites s'obriran a partir del 16 de setembre al correu tramesespalaurobert@gencat.cat.